

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ล้านนาเป็นอาณาจักรเก่าแก่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยมรดกทางวัฒนธรรมทุกสาขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษาที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ไว้ให้ นับได้ว่าเป็นมรดกอันล้ำค่ายิ่งของชาวล้านนา ภาษาล้านนาในอดีตไม่ได้มีความสำคัญในฐานะภาษาประจำถิ่นหรือมรดกทางสังคมเท่านั้น หากยังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของชาวล้านนาทั้งหมดอีกด้วย ดังที่ ธเนศร์ เจริญเมือง (2536, หน้า 13) ได้กล่าวไว้ว่า "ภาษาล้านนาเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านอีกแขนงหนึ่งซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิด นิสัยใจคอ ค่านิยมต่าง ๆ ของคนไทยในท้องถิ่นซึ่งบ่งบอกถึงแนวทางการดำเนินชีวิตและเป็นมรดกทางปัญญา อันเป็นรากฐานของอารยธรรมดั้งเดิม"

ตลอดเวลาที่ผ่านมาชาวล้านนาได้เรียนรู้และรับเอาความเจริญทางวิทยาการ ตลอดจนวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามามาก ทำให้การใช้ตัวอักษรล้านนาเพื่อการสื่อสารลดน้อยลงมาก คนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่อ่านและเขียนอักษรล้านนาไม่ได้ นับว่าเป็นสิ่งที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

โดยทั่วไปบุคคลเรียนรู้ภาษาโดยวิธีธรรมชาติจากสภาพแวดล้อมและกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน เมื่อไม่ได้เรียนภาษาล้านนาตามกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนก็จะใช้ภาษาได้ในระดับหนึ่งตามสภาพแวดล้อมของตน ซึ่งทำให้ได้รับความสำเร็จน้อยกว่าการเรียนรู้ภาษาด้วยกระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะขาดกระบวนการในการให้ความรู้และการฝึกฝน

นักเรียนในระดับประถมศึกษา อยู่ในวัยที่เหมาะสมจะเริ่มเรียนอักษรล้านนาด้วยกระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพราะนักเรียนในระดับนี้สามารถเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ดังที่ กรรณิการ์ พวงเกษม (2533, หน้า 17) กล่าวว่า "เด็กในระดับประถมศึกษา มีความอยากรู้อยากเห็นในการทำและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และมีความต้องการความสำเร็จเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว" ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ฉวีวรรณ กীরติกร (2525, หน้า 93) ที่

กล่าวว่าผู้เรียนในระดับประถมศึกษาวัย 6-12 ปี มีแนวคิดเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม ผู้เรียนจะเรียนได้ดีเมื่อเริ่มเรียนด้วยของจริงหรืออุปกรณ์ที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ในแนวความคิดให้ผู้เรียนสำรวจ ค้นพบ และแก้ปัญหาได้ในที่สุด ดังนั้นในการจัดสภาพการเรียนการสอนจึงควรมีลักษณะให้นักเรียนได้มีการปฏิบัติและร่วมกันแก้ปัญหา มีสื่อที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายกลุ่มและรายบุคคลตามความสามารถ เพื่อพัฒนาตนเองให้ได้ประโยชน์เต็มที่ มีการจัดลำดับขั้นการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ตลอดจนกล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีทัศนคติที่ดีต่ออักษรล้านนา ซึ่งการจะกระทำให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความเข้าใจในสภาพปัญหาต่างๆ ของนักเรียนเป็นอย่างดี รู้จักเลือกใช้วิธีสอนและสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมซึ่งจะช่วยแก้ปัญหานักเรียนที่เรียนอ่อน ไม่สนใจเรียน และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออักษรล้านนา แต่สภาพการเรียนการสอนอักษรล้านนาในปัจจุบัน ผู้ศึกษาสังเกตพบว่ายังใช้วิธีสอนแบบเดิม คือให้นักเรียนเขียนตามคำบอก เน้นการท่องจำ มองข้ามความจำเป็นในการใช้สื่อการเรียนการสอน ขาดทักษะในการใช้หรือเลือกสื่อที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในบทเรียนจึงรู้สึกว่าการเรียนอักษรล้านนาเป็นเรื่องที่ยาก ครูเข้มงวดเกินไป ทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

ดังนั้นปัญหาในการเรียนการสอนอักษรล้านนาดังกล่าว จึงน่าจะได้รับการแก้ไข ทั้งนี้แนวทางที่จะแก้ปัญหาได้ทางหนึ่ง คือการนำเอากระบวนการเรียนการสอนที่เป็นระบบมาช่วยแก้ปัญหา ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดให้อยู่ในรูปของชุดการสอนซึ่งเป็นสื่อประสมประเภทหนึ่งมีจุดหมายเฉพาะเรื่องที่จะสอน มีการผลิตและการนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวิชาหน่วย หัวเรื่องและวัตถุประสงค์มาช่วยให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ชุดการสอนที่ผู้ศึกษาจะจัดทำขึ้นนี้เป็นชุดการสอนอ่านและเขียนอักษรล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อแก้ปัญหาลearning การเรียนการสอนอักษรล้านนาและเป็นการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมให้คนรุ่นหลัง ได้เห็นความสำคัญ ความเจริญรุ่งเรืองในอดีต ทำให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณี รู้คุณค่าในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ไว้ทำให้เกิดความรัก ความศรัทธาและหวงแหนมรดกของชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษาแบบอิสระ

เพื่อสร้างชุดการสอนอ่านและเขียนอักษรล้านนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

1. ชุดการสอนอ่านและเขียนอักษรล้านนาที่สร้างขึ้นนี้เป็นชุดการสอนซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในระดับที่สามารถอ่านและเขียนอักษรล้านนาขั้นพื้นฐานได้
2. กลุ่มประชากรที่ใช้ทดลองครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนบ้านเหล่า อำเภอพริว จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2539 จำนวนประมาณ 30 คน
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนทักษะการอ่านและเขียนอักษรล้านนา โดยใช้ชุดการสอนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านและเขียนอักษรล้านนา
4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ผู้ศึกษาคัดเลือกเนื้อหาคำศัพท์และโครงสร้างของประโยคที่เหมาะสมกับระดับชั้นประถมศึกษา จากเอกสารต่อไปนี้

 1. ตำราเรียนหนังสือล้านนา ไทย ของศาสตราจารย์ มณี พยอมยงค์
 2. ตำราเรียนอักษรล้านนา ไทย ของ อาจารย์สิงมะ วรรณสัย
 3. ตำราเรียนหนังสือเมืองเหนือ 65 ชั่วโมง ของ อาจารย์บุญคิด วัชรศาสตร์
 4. หลักสูตรพื้นเมืองล้านนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
 5. แบบเรียนอักษรล้านนา ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพริว จังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานการค้นคว้าแบบอิสระ

นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านและเขียนอักษรล้านนา โดยใช้ชุดการสอนนี้ จะสามารถอ่านและเขียนอักษรล้านนา ได้ถูกต้องและสวยงาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

อักษรล้านนา หมายถึง สัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงพูดของคนใน 7 จังหวัดภาคเหนือ คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน และพะเยา

ชุดการสอนอ่านและเขียนอักษรล้านนา หมายถึง ชุดการสอนสำหรับครูหรือชุดการสอนแบบบรรยายที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีทั้งหมด 12 ชุด

ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านและเขียนอักษรล้านนา หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังการเรียนซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้น

ประสิทธิภาพของชุดการสอน หมายถึง คุณภาพของชุดการสอนที่จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยผู้ศึกษาใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนทั้งหมด

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนทั้งหมด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ชุดการสอนอ่านและเขียนอักษรล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. ทำให้นักเรียนได้ฝึกอ่านและเขียนอักษรล้านนาตลอดจนมีความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมล้านนา